

- ситетская книга», 2003. – 288 с.
9. Панчишин С. Макроекономіка : навч. посіб. / С. Панчишин. – К. : Либідь, 2001. – С. 14.
 10. Ресурси // БСЭ. – 3-е изд., 1977. – Т. 22.
 11. Самуэльсон Пол Э. Экономика : пер. с англ. : 16-е изд.: учеб. пособие. / Пол Э. Самуэльсон, Вильям Д. Нордхаус. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2000. – 688 с.
 12. Стратегии бизнеса: Аналитический справочник [Электронный ресурс] / под ред. Г. Б. Клейнера. – Режим доступа : <http://www.aup.ru/books/m71/>
 13. Тис Д. Дж. Динамические способности фирмы и стратегическое управление / Д. Дж. Тис, Г. Пизано, Э. Шуен // Вестник СПбГУ. – 2003. – Вып. 4. – С. 186–208. – (Серия «Менеджмент»).
 14. Цены и ценообразование : учеб. для вузов / под ред. проф. В. Е. Есипова. – С.Пб. : Питер, 2001. – С. 67.
 15. Шмален Г. Основы и проблемы экономики предприятия : пер. с нем. / под ред. проф. А. Г. Поршнева. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 512 с.
 16. Barney J. Firm Resources and Sustained Competitive Advantage / J. Barney // Journal of Management. – 1991. – Vol. 17. – № 1. – P. 99–120.
 17. Coase R. H. The nature of the firm / R. H. Coase [Electronic resource] // http://economicus.ru/cgiise/gallery/frame_rightn.pl?type=in&links=/in/coase/works/coase_w1.txt&img=works_small.gif&name=coase
 18. Grant R. Toward a Knowledge-based Theory of the Firm / R. Grant // Strategic Management Journal. – 1996. – Vol. 17. – № 3. – P. 112.
 19. Penrose E. The Theory of the Growth of the Firm / E. Penrose. – New York : M. E. Sharpe, 1980.
 20. Wernerfelt B. A. Resource-based View of the Firm / B. A. Wernerfelt // Strategic Management Journal. – 1984. – Vol. 5. – № 2. – P. 171–180.

УДК 65.012.4:[658.114+330.15]

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС – СКЛАДОВА ВИРОБНИЦТВА

І. М. Асмолова

Актуальність питання, розглянутого в статті, полягає в ефективному використанні інформаційних ресурсів, що є одним із найважливіших завдань менеджменту приватного підприємства в сучасних умовах. Саме від вирішення цього питання безпосередньо залежить, наскільки інформаційні ресурси відповідають запитам і потребам приватного підприємства. З особливою наочністю виявився факт залежності економічного прогресу від ефективності функціонування інформаційної підсистеми суспільства. Інформація, інтегруючи властивості предметів і засобів праці, стає одночасно основним ресурсом і важливим результатом виробничого процесу.

Насамперед перехід до інформаційної економіки змінює характер функціонування традиційних галузей господарства, їх технологічні параметри стають похідними відносно еконо-

міко-інформаційних процесів. Інформаційний ресурс перетворюється на домінуючий чинник розвитку не лише виробничої сфери, але і економічної системи в цілому, а інформаційна насиченість виступає об'єктивним критерієм досягнутої зрілості традиційних чинників виробництва. Через це в сучасних економічних дослідженнях усе частіше застосовуються такі поняття, що раніше не асоціювалися з економікою, – як інформаційні ресурси.

Слід зазначити, останніми роками з'явилися досить масштабні праці, в яких комплексно ставляться і вирішуються питання використання інформаційних ресурсів в удосконаленні діяльності приватних підприємств. В розвиток сучасних методів управління на основі інформаційних ресурсів великий вклад зробили такі провідні дослідники: Дж. К. Джонс, Е. Йордан, Е. Кодд, К. Курбель, Д. Марка, Т. Дж. Мартін,

П. Мертенс, К. Опп, Т. Сарсон, М. Хаммер, В. М. Глушков, А. А. Денісов, А. В. Костров, О. В. Логіновський, Е. В. Попов та ін.

Мета статті – розкриття сутності інформаційних ресурсів в приватних підприємствах.

Важливо визнати, інформаційні ресурси визначаються як «безпосередній продукт інтелектуальної діяльності найбільш кваліфікованої і творчо активної частини працездатного населення» [1].

Інформаційні ресурси не обов'язково є продуктом праці [2, с. 8]. Цей підхід полягає в наступному: «...при визначенні поняття «інформаційні ресурси» перспективним може бути підхід, коли дане поняття пов'язується з метою вироблення і реалізації різних, будь-то наукових, організаційних, управлінських або інших рішень, що розглядаються з інформаційного боку, є інформаційною складовою. Тоді інформаційним ресурсом можна назвати всю ту інформацію, яка підпорядковується поставленій меті, що завершується досягненням поставленої мети.

Природно, що при такій постановці питання виникає необхідність розглядати інформаційні ресурси, враховуючи різний рівень їх знаходження: від підстави до завершення всього ланцюга досягнення поставленої мети.

При цьому можна розробити їх класифікацію:

1. Системи планування матеріальних ресурсів. Основною ідеєю таких систем є те, що будь-яка одиниця матеріалу чи комплектуюча, необхідна для виробництва продукції, повинна бути наявною у потрібний час та у потрібній кількості. Результатами аналізу прийнятої на підприємстві програми виробництва є формування послідовності виробничих операцій з матеріалами та комплектуючими, яка забезпечує своєчасне виготовлення виробів.

2. Системи планування виробничих ресурсів. Здійснюють прогнозування, планування та контроль виробництва у натуральних і грошових одиницях за рахунок автоматизації таких функцій: планування продажу, виробництва, матеріальних потреб і потреб у потужностях; управління складами, попитом, постачанням, фінансами; контроль входу – виходу, оцінка результатів діяльності.

3. Системи планування ресурсів підприємства. Удосконалення систем в напрямку управління приватними підприємствами. З'являються функції прогнозування попиту, управління проектами, витратами, кадрами. Починають застосовуватися реляційні бази даних і технології.

4. Системи синхронізованого зі споживачами планування ресурсів приватного підприємства. В основі планування виробництва лежить інформація про покупця продукції (його потреб, споживчих вимог, можливостей та ін.).

5. Розвинуті системи планування. Широке застосування економіко-математичних і оптимізаційних методів, комп'ютерних засобів підтримки прийняття управлінських рішень на вищій ланці управління. Задачі аналізу та моделювання завдяки новим інформаційним технологіям розв'язуються в реальному часі.

Слід зазначити, що загальні та нормативні інформаційні ресурси включають в себе базові ресурси, тематичні та комплексні (рис.).

Базові ресурси утворюють основу для усіх наступних видів і мають первинну природу. До тематичних ресурсів відносяться інформаційні об'єкти певного класу, інформація про які є необхідною для виконання оцінки. Комплексні ресурси є сукупністю базових і тематичних та об'єднують інформацію за різноманітними напрямками.

Методичні і технологічні інформаційні ресурси можна розділити на підгрупи: бази даних, аналітика, програмне забезпечення.

Дані про об'єкти оцінки мають одну загальну ознаку – вони просторово прив'язані і відносяться до географічної інформації.

Відповідна група інформаційних ресурсів поки що найменше представлена в інформаційному просторі України, але найбільш значима. Геоінформаційні ресурси дозволяють найбільш адекватно відображати приватні підприємства з урахуванням їх просторового розміщення, просторової взаємодії та динаміки їх змін. Такі ресурси можна поділити на загальні та тематичні. До загальних геоінформаційних ресурсів належать картографічні сервери у мережі Інтернет. Тематичні геоінформаційні ресурси у сфері землеоціночної діяльності наразі для широкого загалу практично відсутні.

Рис. Інформаційні ресурси приватного підприємства

Аналіз стану існуючих інформаційних ресурсів базується на головних, на думку автора, показниках, таких як: актуальність поданої інформації, доступність нормативної бази, наявність методологічних матеріалів, наявність технологічних механізмів, сукупність структурованих даних і сукупність метаданих і мета-знань. Важливо, проте, визначитись із тією інформаційною стороною, про яку говорить вище. Слід зазначити, що ця інформаційна сторона в економічній літературі розуміється у вузькому сенсі. Як вважає Н. П. Ващокін [3], саме слово «ресурси» містить деякі смислові конотації: воно змушує думати, що йдеться про чомусь повністю віддаленому від свого творця і майбутнього користувача. Цінність же інформації істотно зв'язана з історією її здобуття, і з конкретною ситуацією її вживання.

Ми повністю згодні з цим твердженням, але коли ми говоримо «інформаційні ресурси», то ми абстрагуємось від усього особового. Об'єктивний характер – ось та характерна межа інформації, яку розуміють як інформаційний ресурс. Така загальна властивість будь-яких інформаційних ресурсів: національних, галузевих, фірмових і т. д.

Інформація в тій чи іншій мірі завжди використовувалася людьми в господарській діяльності, зокрема, у вигляді відомостей про предмети праці та засоби праці, способи їх взаємодії, вона була важливою складовою робочої сили у вигляді навиків, умінь, знань. На початок ХХ ст. розвиток приватних підприємств, що виробляють засоби переробки, зберігання і передачі інформації значно розширило масштаби та підвищило ефективність використання різних видів інформації як ресурсу у виробничому процесі. Проте до

останнього часу оцінити значення і визначити міру участі інформаційного ресурсу в цьому процесі було вельми складно. Лише в умовах сучасного етапу розвитку науково-технічного прогресу, коли інформаційний ресурс став посідати виняткове місце в організації та функціонуванні національних господарств, стає очевидною необхідність і можливість усебічного наукового дослідження його економічної ролі.

Прикметний той факт, що наявність специфічних меж інформаційного ресурсу зумовлює його особливу роль у числі традиційних економічних чинників – праці, землі, капіталу та підприємницької здатності. Будучи самостійним ресурсом, інформаційний ресурс одночасно є інтеграційним чинником господарювання, елементи якого містяться в кожному з чинників виробництва, служать критерієм їх зрілості, умовою ефективного функціонування і взаємодії. Недооцінка, а тим більше заперечення інформаційного ресурсу як економічної категорії призводить до нерозуміння суті економічних процесів, що визначають сучасний тип технологічного способу виробництва, що затверджується. Економічна маса та мобільність визначаються в першу чергу ресурсами приватних підприємств, які розрізняються як за об'ємом, так і за змістом.

У приватних підприємствах роль ресурсів принципово важлива не лише тому, що без них суб'єкт не досягне стратегічної мети. Ресурси – це потенціал організації. Їх стратегічне значення полягає, по-перше, в можливостях розробляти оптимальну для суб'єкта стратегію (джерело формування), що полягають в них; по-друге, в принципово можливій дії на зовнішнє середовище організації (характер ви-

користання); по-третє, у специфічно стратегічній постановці цілей суб'єкта (напрями дії) [4, с. 12].

Вироблення і реалізація стратегії приватного підприємства вимагають великих витрат ресурсів. Розробка стратегії приватного підприємства не обмежується витратами матеріальних, фінансових ресурсів, часу.

Ринок інформаційних ресурсів, продуктів і послуг є економічною і фінансовою основою, яка об'єднує суб'єкти державного та недержавного секторів економіки у СНПР. Для подолання існуючих у цій сфері проблем необхідно розробити спеціальний блок нормативно-правових актів, присвячених як проблемам розвитку ринкових відносин в інформаційному сегменті ринку, так і інформаційних відносин, що відображають ринкові принципи у інформаційних процесах в інших (неінформаційних) галузях.

Ефективним стимулятором розвитку ринку інформаційних ресурсів, продуктів і послуг може стати прийняття цільової державної програми, у якій, з урахуванням загальних напрямків інформаційної політики і інформатизації країни, були б подані заходи для створення сприятливих умов. Головним орієнтиром є розвиток конкурентного середовища, підвищення асортименту і якості інформаційних продуктів і послуг, досягнення ними світового рівня з метою паритетної інтеграції України у світове інформаційне співтовариство.

Саме недолік ресурсів – фінансових, матеріально-технічних, інформаційних, інтелектуальних – не дозволяє приватним підприємствам успішно розробляти і реалізовувати стратегію навіть часом у найсприятливіших зовнішніх умовах.

Зважаючи на складність формування інформаційних ресурсів, передбачених у системі управління, згрупуємо їх у такі підсистеми: організаційну, соціальну, виробничо-економічну, обчислювальну й інформаційну. З вищесказаного виходить необхідність цілеспрямованих досліджень в області методичного забезпечення менеджменту з метою вдосконалення методи для оцінки витрат і ефекту від використання інформаційних ресурсів приватного підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Громов Г. Р. Национальные информационные ресурсы: проблемы промышленной эксплуатации / Г. Р. Громов. – М. : Наука, 1984. – 334 с.
2. Миняйло А. М. Экономика и организация информационных ресурсов / А. М. Миняйло, Ю. М. Каныгин, О. В. Рузакова. – Екатеринбург : СИНХ, 1988. – 422 с.
3. Ващекин Н. П. Философские аспекты информатизации общества / Н. П. Ващекин. // Философские науки. – 1988. – № 7. – С. 13–22.
4. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / И. Ансофф. – С.Пб. : Питер Ком, 2003. – 422 с.